

آیین نامه کمیته آموزش به بیمار و خانواده در دانشگاه علوم پزشکی اردبیل

مقدمه:

آموزش سلامت فرایندی است هدفمند، سیستماتیک، منظم و طراحی شده که به موجب آن یادگیری اتفاق می افتد و باعث تغییر در آگاهی، نگرش، مهارت مددجو، افزایش صلاحیت توانایی مددجو در مراقبت از خود، افزایش سطح سلامت و رفاه جامعه می شود که در برگیرنده تمام فعالیتهای آموزشی مربوط به بیماری شامل آموزش های درمانی، بهداشتی و ارتقای سلامت بالینی می باشد.

به عبارت دیگر آموزش سلامت یکی از ابعاد مهم مراقبت های پزشکی و پرستاری و از نقش های کلیدی پزشکان و پرستاران در ارائه خدمات بهداشتی و درمانی به شمار می رود. پرستار در نقش آموزش دهنده به بیمار و خانواده وی کمک می کند تا توانایی آنان در مراقبت از خود افزایش یابد و در نتیجه سلامتی ارتقاء یافته و از بیماری ها پیشگیری شود. می توان گفت که دو امر مراقبت از بیمار و آموزش به بیمار در جهت دست یافتن به اهداف پرستاری، لازم و ضروری و در واقع متمم یکدیگر هستند.

هدف کلی:

ارتقاء سطح سواد سلامت بیماران و خانواده آنان و توانمندسازی برای خود مراقبتی

اهداف اختصاصی:

- تدوین سیاست ها و سازوکارهای ارتقای کمی و کیفی آموزش به بیمار/مددجو و خانواده آنان
- تهیه ساختار هماهنگ جهت کلیه مراکز در زمینه آموزش به بیمار/مددجو و خانواده آنان
- ارتقای سطح علمی و توانمندسازی پرسنل پرستاری جهت ارائه خدمات آموزشی مشاوره ای موثر به مددجویان و سایر گیرندگان خدمت
- اجرای فرآیند آموزش و مشاوره به بیمار/مددجو و توانمندسازی پرسنل پرستاری به شکل هماهنگ و سازماندهی شده
- کنترل و نظارت بر نحوه اجرای خدمات آموزشی در کلیه مراکز
- برنامه ریزی جهت تهیه دستورالعمل ها، ابزارهای آموزشی و اجرای اثربخش شیوه نامه

****آموزش در ۴ حیطة ارائه می شود:**

- آموزش به بیمار و خانواده در هنگام پذیرش
- آموزش به بیمار و خانواده در هنگام بستری
- آموزش به بیمار و خانواده در هنگام ترخیص
- آموزش به بیمار و خانواده در هنگام بعد از ترخیص

• آموزش به بیمار و خانواده در هنگام پذیرش:

*ارائه دهندگان خدمات درمانی آموزش های زیر را ارائه می دهند:

- بررسی وضعیت سلامت، تعیین نیازهای آموزشی، مهیا نمودن شرایط آموزش، استفاده از ابزارهای کمک آموزشی مناسب، ثبت آموزش ها در پرونده

- معرفی امکانات و خدمات بخش (نحوه بهره برداری از فیلم های آموزشی - معرفی سایت بیمارستان، شبکه های مجازی، پوستر ها و ضرورت مطالعه آن- کار با تخت و حفاظ تخت - نحوه تفکیک زباله - حمام- سرویس بهداشتی- البسه- ملحفه- بهداشت فردی- سایر خدمات) توصیه به مطالعه کتاب راهنمای مراجعین و مشاهده فیلم های مربوطه و مراجعه به سایت یا شبکه های اجتماعی جهت آشنایی با قوانین بیمارستان و بخش، منشور حقوق بیمار و رسیدگی به شکایات و فضاهای بیمارستان و ضوابط ملاقات و همراه

- ارائه آموزش ها به صورت چهره به چهره در خصوص موارد مربوط به ایمنی بیمار (اهمیت حفظ و نگهداری دستبند شناسایی، پیشگیری از سقوط از تخت، زخم بستر، ترومبوآمبولی، ایمنی دارو) ، نحوه دسترسی به پزشك، پرستار و احضار پرستار، ارائه پمفلت بیماری و پروسیجر یا کتاب بخش

• آموزش به بیمار و خانواده در هنگام بستری:

پرستار ضمن تکمیل فرم ارزیابی اولیه طبق گایدلاین عمومی آموزش به بیمار با پرسش از بیمار نیازهای آموزشی بیمار را با توجه به دغدغه های بیمار و ترجیحات پرستاری تعیین و برای آموزش چهره به چهره با بهره گیری از منابع برنامه ریزی نماید .
آموزش در خصوص فوریت ها، مراقبت های قبل و بعد از پروسیجر، میزان فعالیت و استراحت، تغذیه و رژیم درمانی، مراقبت های دارویی و مایع درمانی، مراقبت ها از سوند، درن، گچ، پانسمان، لوله ها و... انجام می شود.

• آموزش به بیمار و خانواده در هنگام ترخیص:

آموزش در خصوص نتیجه درمان، نحوه پیگیری، مراجعه مجدد، داروها و نحوه مراقبت، علائم هشداردهنده و فوریت های احتمالی و اقدامات ضروری، اقدامات در عفونت های احتمالی، مراقبت از زخم، پانسمان، عضو آسیب دیده، گچ، درن، لوله ها، سایر مراقبت های پایه (استحمام- اجابت مزاج و...) ارائه می شود.

• آموزش به بیمار و خانواده در هنگام بعد از ترخیص:

پیگیری بعد از ترخیص انجام می شود.

وظایف رابط آموزشی:

-تشکیل جلسات آموزشی، اخذ نظرات در مورد اولویت های آموزشی، پیگیری امکانات آموزشی، تهیه مطالب آموزشی برای بیماریهای شایع، برگزاری دوره های آموزشی توانمندسازی پرسنل و بیمار، آموزش و پیگیری بعد از ترخیص، اندازه گیری شاخص ها، تعیین بیماریهای شایع، تهیه محتوای آموزشی، گزارش به سرپرستار و سوپروایزر آموزش به بیمار

* در هر بیمارستان جهت هماهنگی و توسعه آموزش سلامت به بیمار و خانواده **کمیته آموزش**

سلامت به بیمار /مددجو و خانواده با ترکیب اعضای زیر تشکیل می شود:

**ترکیب اعضاء کمیته

- ۱- رئیس بیمارستان / رئیس کمیته
- ۲- معاون درمان / نماینده (متناسب با تشکیلات بیمارستان)
- ۳- معاون آموزشی / نماینده (متناسب با تشکیلات بیمارستان)
- ۴- مدیر پرستاری
- ۵- مدیر روابط عمومی
- ۶- سوپروایزر آموزشی
- ۷- سوپروایزر آموزش سلامت به بیمار / مددجو و خانواده (دبیر کمیته)
- ۸- دو نفر از هیئت علمی بالین با معرفی رئیس بیمارستان
- ۹- مدیر بیمارستان
- ۱۰- دو نفر سرپرستار با معرفی مدیر پرستاری
- ۱۱- مسئول دفتر بهبود کیفیت

۱۲- سایر گروه ها بر حسب نیاز میتوانند به جلسات کمیته دعوت شوند.

*امکام اعضا با امضای رئیس بیمارستان صادر فواهدشد.

مسئولیت ها و وظایف کمیته آموزش به بیمار و خانواده:

- جمع بندی نیازهای آموزشی بخش ها،
- تهیه پمفلت و محتوای آموزشی مناسب ،
- نظارت بر شاخص های آموزش،
- تعیین نیازهای آموزشی بیمار و خانواده ،
- تدوین محتوا برای آموزش پرسنل،
- تهیه امکانات سمعی بصری در اتاق بیماران، سالن کنفرانس و..، برنامه های آموزشی متناسب با نیاز مراجعین،
- تهیه محتوای آموزشی در مورد بیماریهای شایع،
- تایید محتوای علمی مطالب آموزشی در بیمارستانها
- تهیه صورتجلسه کمیته و ارسال آن به اعضاء کمیته و دبیر کمیته بهبود کیفیت مرکز
- زمان تشکیل کمیته طبق زمانبندی کمیته های بیمارستان ویا برحسب شرایط بیمارستان ، توسط رئیس کمیته تعیین می گردد(حداقل هر دو ماه یکبار)
- جلسات کمیته آموزش با حضور 3 / 2 اعضاء تشکیل شده و مصوبات آن با نصف به اضافه یک قابل اجرا میباشد.
- بر اساس موضوعات قابل طرح در هر جلسه، سایر گروه ها بر حسب نیاز میتوانند به جلسات کمیته دعوت شوند.

**سوپروایزر آموزش سلامت به بیمار/مددجو و خانواده مرکز به عنوان دبیر کمیته آموزش به بیمار و خانواده خواهد بود.

شرح وظایف:

- ۱- برنامه ریزی و فراهم سازی زمینه اجرای دستورالعمل های ابلاغ شده از طرف کمیته آموزش به بیمار و خانواده از دانشگاه.
- ۲- نیازسنجی و برنامه ریزی جهت تهیه محتوای آموزشی استاندارد با تشخیص های شایع و اولویتهای خاص نیازهای آموزشی در هر بیمارستان.

۳- تهیه مطالب و رسانه های آموزشی شامل کتاب، جزوات، پمفلت، پوستر و فایل و.. و شناسایی و معرفی امکانات آموزشی مدرن

۴- نظارت بر حسن ارائه خدمات آموزش و مشاوره در بخش های بیمارستانی

۵- شرکت فعال در کمیته آموزش به بیمار

۶- تهیه گزارش عملکرد از نحوه ارائه خدمات آموزش و مشاوره در بیمارستان مربوطه و ارائه آن به کمیته آموزش به بیمار و خانواده دانشگاه

۷- تدوین برنامه مدون آموزش به بیمار

۸- ارتقاء مستمر دانش و مهارتهای آموزش و مشاوره کارکنان از طریق برگزاری کارگاه های آموزش به بیمار و تعامل با بیمار برای همه رده های شغلی کارکنان علوم پزشکی واحد آموزش سلامت

۹- برنامه ریزی جهت در نظر گرفتن کیفیت عملکرد آموزشی و مشاوره کلیه رده های شغلی کارکنان علوم پزشکی در ارزشیابی عملکرد آنان

۱۰- تدوین برنامه عملیاتی واحد

۱۱- شرح وظایف طبق کتاب شرح وظایف جامع سطوح و رده های پرستاری می باشد.

اعضای کارگروه آموزش به بیمار و خانواده (کمیته آموزش به بیمار در دانشگاه):

ریاست دانشگاه/نماینده

معاون درمان/نماینده

مدیر پرستاری (دبیر کمیته)

مدیر روابط عمومی

کارشناس مسئول آموزش سلامت به بیمار/مددجو و خانواده در ستاد

نماینده معاونت بهداشت

نماینده معاونت آموزشی

نماینده از نظام پرستاری-فناوری و اطلاعات

اعضای هیات علمی (۲ نفر پزشک و پرستار)

شرح وظایف:

-برنامه ریزی و هماهنگی جهت شناسایی نیازهای آموزشی گیرندگان خدمت

-نظارت بر اجرای سیاست های ابلاغ شده

- سنجش اثربخشی آموزش های ارائه شده به بیماران و خانواده
- بررسی وضعیت سلامت جامعه هدف در دانشگاه
- ارائه گزارشات اقدامات اصلاحی جهت ارتقاء فرایند آموزش به بیمار

فرمت صورتجلسه شامل موارد ذیل می باشد :

عنوان جلسه، تاریخ جلسه، ساعت شروع، ساعت خاتمه، مکان جلسه، دستور جلسه، اهم مذاکرات، مصوبات جلسه، مسئول پیگیری، بازه زمانی انجام مصوبات، حاضرین و غائبین جلسه